EU-Western Balkans Summit
Среща на върха ЕС-Западни Балкани
EU Leaders' Agenda, Sofia 2018

Sofian julistus, 17. toukokuuta 2018

Me, Euroopan unionin (EU) ja sen jäsenvaltioiden johtajat, yhdessä Länsi-Balkanin kumppaniemme kanssa sekä asiaankuuluvien alueellisten sidosryhmien läsnä ollessa, olemme tänään todenneet seuraavaa:

1. EU panee tyytyväisenä merkille Länsi-Balkanin kumppaneiden yhteisen sitoutumisen **eurooppalaisiin arvoihin ja periaatteisiin** sekä visioon vahvasta, vakaasta ja yhdentyneestä Euroopasta, joka nojautuu historiallisiin, kulttuurisiin ja maantieteellisiin siteisiimme sekä yhteisiin poliittisiin, turvallisuutta koskeviin ja taloudellisiin intresseihimme.

2. EU palauttaa mieleen Thessalonikin huippukokouksen vuonna 2003 ja vahvistaa **varauksettoman tukensa Länsi-Balkanin eurooppalaiselle tulevaisuudelle**. Tähän mennessä saavutetun edistymisen pohjalta Länsi-Balkanin kumppanit ovat vahvistaneet sitoutumisensa eurooppalaiseen tulevaisuuteen vakaana strategisena valintanaan sekä ponnistelujensa ja keskinäisen tukensa tehostamiseen. Ponnistelujen uskottavuus riippuu selkeästä julkisesta viestinnästä.

3. EU aikoo määrätietoisesti lujittaa ja tehostaa panostustaan kaikilla tasoilla tukeakseen alueen poliittista, taloudellista ja sosiaalista muutosprosessia, muun muassa lisäämällä apua Länsi-Balkanin kumppanien konkreettisen edistymisen perusteella oikeusvaltion rakentamisessa ja sosioekonomisissa uudistuksissa.

4. EU panee tyytyväisenä merkille Länsi-Balkanin kumppanien sitoutumisen **demokratian ja oikeusvaltion, erityisesti korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan, hyvän hallintotavan sekä ihmisoikeuksien ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittamisen** ensisijaisuuteen. Niiden uudistusten tosiasiallinen toteuttaminen lähtee näistä perusperiaatteista. Kansalaisyhteiskunta ja riippumattomat tiedotusvälineet ovat demokratiakehityksessä ratkaisevassa asemassa.

5. EU tukee Länsi-Balkanin kumppanien sitoumusta jatkaa **hyvien naapuruussuhteiden, alueellisen vakauden** ja keskinäisen yhteistyön lujittamista. Tähän sisältyy erityisesti lopullisten, osallistavien ja sitovien ratkaisujen löytäminen ja täytäntöönpano kahdenvälisissä kiistoissa, joita niillä on menneisyyden perintönä, sekä entistä voimakkaampi pyrkiminen sovintoon.

6. Yhteyksien ja mahdollisuuksien tiheän verkoston rakentaminen alueelle sekä sen ja EU:n välille on ehdoton edellytys kansalaistemme ja talouksiemme lähentymiselle ja poliittisen vakauden, taloudellisen vaurauden sekä kulttuurisen ja sosiaalisen kehityksen edistämiselle. Muun muassa alueellisten aloitteiden kautta jo saavutetun edistymisen pohjalta sitoudumme parantamaan huomattavasti **yhteenliitettävyyttä** sen kaikissa ulottuvuuksissa: liikenteen ja energian alalla, digitaalisessa ja taloudellisessa ulottuvuudessa sekä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa.

7. EU on päättänyt edistää markkina- ja investointimyönteistä ympäristöä Länsi-Balkanilla, jotta voidaan nopeuttaa siirtymistä **digitalouteen** ja Pariisin sopimuksen mukaisesti kestävään ja **ilmastomyötäiseen** yhteiskuntaan. **Energiaturvallisuus** asetetaan etusijalle esimerkiksi parantamalla energiatehokkuutta ja verkkojen rajatylittävää yhteenliittämistä, monipuolistamalla lähteitä ja reittejä sekä tasapainottamalla energialähteiden yhdistelmää uusiutuvan energian sisällyttämiseksi siihen paremmin.

8. Erityisesti painotetaan uusien mahdollisuuksien luomista **nuorille** varmistaen samalla, että näin edistetään Länsi-Balkanin sosioekonomista kehitystä.

9. Tätä varten EU panee tyytyväisenä merkille, että Länsi-Balkanin kumppanit sitoutuvat muun muassa nopeuttamaan energiayhteisön ja liikenneyhteisön perustamissopimuksista johtuvan **säännöstön täytäntöönpanoa**, poistamaan kaikki hallinnolliset esteet rajoilta, toteuttamaan alueelliset sähkömarkkinat ja panemaan pikaisesti täytäntöön heinäkuussa 2017 sovitun monivuotisen toimintasuunnitelman alueellisen talousalueen luomiseksi. EU jatkaa näiden pyrkimysten tukemista.

10. EU:lla ja Länsi-Balkanin kumppaneilla on monia yhteisiä **turvallisuushaasteita**, jotka vaativat koordinoituja yksittäisiä ja kollektiivisia toimia. Yhteistyössä pystymme vastaamaan näihin haasteisiin tuloksellisesti. Yhteistyömme laittomien **muuttovirtojen** tyrehdyttämisessä on osoittautunut hyödylliseksi, ja sitä kehitetään edelleen.

11. **Terrorismin ja ääriliikkeiden torjunta**, jossa on otettava huomioon **rahoitus, radikalisoituminen ja terrorismiin syyllistyvien vierastaistelijoiden** paluu, edellyttää yhteistyömme lisäämistä.

12. EU ja Länsi-Balkanin kumppanit toteavat, että **korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden** tuloksellinen torjunta on olennaisen tärkeää alueen poliittiselle ja sosioekonomiselle muutosprosessille sekä alueen vakaudelle ja turvallisuudelle, jotka kaikki palvelevat niiden kansalaisten etuja. EU panee tyytyväisenä merkille niiden sitoumuksen ryhtyä yhteistyössä EU:n kanssa ja keskenään päättäväisiin toimiin **ihmiskauppaa, huumeiden viljelyä sekä ihmisten, huumeiden ja aseiden salakuljetusta** vastaan.

13. EU on tyytyväinen Länsi-Balkanin kumppanien panokseen **EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan** (YUTP) kaikilla osa-alueilla ja odottaa yhteistyön asteittaista syvenemistä tällä alalla sekä erityisesti edistymistä EU:n säännöstöön mukautumisessa varsinkin niissä kysymyksissä, joihin liittyy merkittäviä yhteisiä etuja.

14. Disinformaatiota ja muuta hybriditoimintaa torjutaan yhdessä parantamalla yhteistyötä **häiriönsietokyvyn, kyberturvallisuuden** ja **strategisen kommunikaation** aloilla.

15. Vauhdittaakseen kansalaistemme elämänlaadun parantamista yhteenliitettävyyden ja turvallisuuden aloilla Länsi-Balkanin eurooppalaisen tulevaisuuden huomioon ottaen EU käynnisti tänään tämän julistuksen liitteessä esitetyn EU:n ja Länsi-Balkanin **Sofian prioriteettiagendan**, joka pohjautuu 6. helmikuuta 2018 hyväksytyn komission tiedonannon asiaankuuluviin kohtiin.

16. EU on tyytyväinen Kroatian aikomukseen järjestää EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous puheenjohtajakaudellaan vuonna 2020.

17. Panemme merkille, että Länsi-Balkanin kumppanimme yhtyvät edellä esitettyihin kohtiin.

Julistuksen liite

Sofian prioriteettiagenda

Oikeusvaltion ja hyvän hallintotavan vahvempi tukeminen

- Lisätään tukea oikeusalan uudistukselle ja korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntatoimille, mukaan lukien valmiuksien kehittäminen korruption ehkäisemiseksi
- Laajennetaan **oikeusvaltioalan neuvontaoperaatioita** ja lisätään jäsenvaltioiden ja EU:n tukea niille
- Tehostetaan uudistusten seurantaa järjestelmällisempien **tapauskohtaisten vertaisarviointioperaatioiden** avulla
- Aloitetaan vakavaa korruptiota ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevien **oikeudenkäyntien seuranta**
- Pyritään parantamaan oikeusalan uudistuksen tulosten mittaamista
- Länsi-Balkanin tukeminen **eurooppalaisesta demokratiarahastosta** riippumattoman ja moniarvoisen median ja kansalaisyhteiskunnan kehittämiseksi

Yhteistyön lujittaminen turvallisuus- ja muuttoliikekysymyksissä

- Tehostetaan yhteisiä toimia **terrorismin torjunnassa** ja väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemisessä Länsi-Balkanin terrorismintorjunnan aloitteen mukaisesti
- Tehostetaan merkittävästi **operatiivista yhteistyötä** kansainvälisen **järjestäytyneen rikollisuuden** torjumiseksi prioriteettialoilla, kuten ampuma-aseet, huumeet, muuttajien salakuljetus ja ihmiskauppa
- Laaditaan uudistettu toimintasuunnitelma **ampuma-aseisiin** liittyvää yhteistyötä varten, jotta voidaan tehokkaammin puuttua laittomiin ampuma-aseisiin ja suuriin asevarastoihin

- Lisätään tukea valmiuksien kehittämiselle kyberturvallisuuden ja kyberrikollisuuden torjunnan aloilla
- Tehostetaan yhteistyötä **muuttoliikkeen hallinnan ja rajaturvallisuuden** aloilla
- Tehostetaan edelleen yhteistyötä EU:n (Euroopan komission ja Euroopan raja- ja merivartioviraston) lähettämien **yhteyshenkilöiden,** jäsenvaltioiden ja Länsi-Balkanin kumppanien toimivaltaisten viranomaisten välillä
- Perustetaan **EU:n oikeus- ja sisäasioiden alan virastojen yhteinen työryhmä**, jota komissio koordinoi
- Syvennetään ja laajennetaan merkittävää yhteistyötä ja vuoropuhelua **yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan / yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan** aloilla
- Kehitetään edelleen yhteistyötä **hybridiuhkiin** liittyvissä toimissa, mukaan lukien parantamalla strategista kommunikaatiota

Sosioekonomisen kehityksen tukeminen ja erityisesti nuorisokysymysten painottaminen

- Laajennetaan **Länsi-Balkanin investointikehystä** kahdenvälisten lahjoittajien ja kansainvälisten rahoituslaitosten uusien investointien houkuttelemiseksi ja koordinoimiseksi
- Lisätään merkittävästi Länsi-Balkanin investointikehyksen puitteissa **tarjottavia takauksia** yksityisten investointien houkuttelemiseksi
- Lisätään tukea koulutukseen erityisesti käynnistämällä liikkuvuutta edistävä pilottihanke **ammatillisen koulutuksen** alalla
- Kaksinkertaistetaan alueelle osoitettu **Erasmus+**-rahoitus, mukaan lukien nuorten tarpeet huomioivan innovatiivisen päätöksenteon mahdollistavan **"Länsi-Balkanin nuorisohankkeen"** perustaminen vuonna 2018 ja aivovuotoon puuttuminen

- Laajennetaan **alueellisen nuorisoalan yhteistyöjärjestön** soveltamisalaa ja kattavuutta ja otetaan käyttöön alueen sisäistä liikkuvuutta edistävä järjestely
- Varmistetaan edistyminen alueellisen talousalueen toteuttamisessa, mukaan lukien tutkintojen tunnustamisen alalla tehtävän työn tehostaminen, ja edistyminen Länsi-Balkanin sisäisen kaupankäynnin helpottamisessa
- Bosnia ja Hertsegovinan sekä Serbian edistyminen niiden liittymisessä Maailman kauppajärjestöön

Yhteenliitettävyyden lisääminen

- Käynnistetään Länsi-Balkanin investointikehyksen mukaisia **uusia yhteenliitettävyyshankkeita** (EU:n myöntämän huomattavan avustuksen tuella) sekä tuki "siniselle valtaväylälle" ja "rauhan valtaväylälle" (Nis-Pristina)
- Tuetaan **Verkkojen Eurooppa -välineen** nykyisten säännösten tarjoamien mahdollisuuksien parempaa hyödyntämistä Länsi-Balkanilla
- Laajennetaan EU:n **energiaunioni** Länsi-Balkanille painottaen energiaturvallisuutta ja lähteiden ja toimittajien monipuolistamista, mukaan lukien alueellinen strategia uusiutuvan energian ja erityisesti vesivoiman hyödyntämiseksi
- Jatketaan työtä Länsi-Balkanin **alueellisten sähkömarkkinoiden** toteuttamiseksi ja varmistetaan niiden yhdentäminen EU:n sisäisten sähkömarkkinoiden kanssa, myös Keski- ja Kaakkois-Euroopan yhteenliitäntäaloitteen (CESEC) kautta
- Tuetaan edelleen yhtenäisen sääntelyalueen ja energiamarkkinoiden tuloksellisen uudistusprosessin toteuttamista **energiayhteisösopimuksen** pohjalta

- Allekirjoitetaan Bulgarian ja Serbian välistä kaasuyhdysputkea koskeva sitoumus/yhteisymmärryspöytäkirja
- Aloitetaan liikenneyhteisösopimuksen täytäntöönpano ja saatetaan sen sihteeristö täyteen toimintavalmiuteen
- Allekirjoitetaan sopimus liikenneyhteisösopimuksen päätoimipaikasta (Belgrad)
- Hyväksytään Ljubljanassa TEN-T-päivillä annettava liikenneministerien julkilausuma, mukaan lukien toimintasuunnitelma ensisijaisista rajanylityspaikoista
- Hyväksytään Ljubljanassa TEN-T-päivillä liikenneturvallisuudesta annettava liikenneministerien julkilausuma ja toimintasuunnitelma
- Tuetaan uutta rautatiestrategiaa, jolla Länsi-Balkan yhdistetään EU:n pääverkkoon ja markkinoihin

Länsi-Balkanin digitaalistrategia

- Käynnistetään **Länsi-Balkanin digitaalistrategia**, johon sisältyy myös etenemissuunnitelma verkkovierailumaksujen alentamiseksi
- Otetaan käyttöön huomattava teknisen avun paketti Länsi-Balkanin investointikehyksen / liittymistä valmistelevan tukivälineen kautta **mahdollisten digitaalisten investointien** määrittämiseksi (laajakaista mukaan lukien)

Sovinnon ja hyvien naapuruussuhteiden tukeminen Länsi-Balkanilla

- Edistetään **rankaisemattomuuden torjuntaa** tukemalla kansainvälisiä rikostuomioistuimia koskevaa mekanismia ja Kosovon* tuomioistuimen erityisjaostoja EULEX Kosovo -operaation kautta
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua EU:n **Luova Eurooppa -ohjelmaan**
- Edistetään syvempiä yhteyksiä Länsi-Balkanin kansalaisyhteiskuntien välillä, myös tukemalla Länsi-Balkanin rahaston hankkeita

Prioriteettiagenda toteutetaan aseman suhteen neutraalilla tavalla ja vaikuttamatta seuraavasta monivuotisesta rahoituskehyksestä käytäviin keskusteluihin.

* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.